

3. Митрофанов І. І. Протидія злочинності наркозалежних осіб у сфері наркообігу : монографія. Кременчук : Вид. ПП Щербатих О. В., 2008. 450 с.

4. Малооголова О. О. Досвід і сучасний стан протидії наркозлочинності в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ : наук. журн.* 2020. № 3 (116). С. 31–39.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-75>

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ФУТБОЛЬНОГО ХУЛІГАНСТВА: ОКРЕМІ ПИТАННЯ

Ларкін Михайло Олександрович

<https://orcid.org/0000-0002-4676-460X>

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права та правоохоронної діяльності

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

Футбольне хуліганство – це доволі складний контркультурний (за Т. Роззаком) [1] феномен, який керується почуттєво-емоційними відчуттями та кидає виклик суспільним цінностям. Крайні форми футбольного хуліганства передбачають дії групового насильницького характеру. Сучасні футбольні уболівальники (фани) досить організовані та, як правило, мають чітку ієрархізовану структуру.

Резонансність футбольного хуліганства викликає занепокоєння у правоохоронців різних країн, зокрема й України. Потребує підвищеної уваги питання розроблення комплексної програми попередження футбольного хуліганства і механізмів її реалізації.

Вважаємо, що комплексна програма попередження футбольного хуліганства має розглядатися в системному зв'язку з основними елементами соціальної профілактики антигромадських явищ (процесів) [2, с. 175] та включати такі основні попереджувальні заходи:

1. Заборона вживання алкогольних напоїв. Так, Уряд Франції закликав усі міста, де проходять матчі Євро-2016, заборонити продаж алкоголю у «зонах ризику» поблизу стадіонів у дні матчів та напередодні. Також можна взяти приклад з м. Ланс, де зустрілися збірні Англії та Уельсу і де за 24 години до того було повністю заборонено вживати алкоголь на вулицях. На думку Майка Лейтона, одного з авторів книжки «Полювання на хуліганів: операція Червона картка»,

заборона алкоголю часом допомагає, але не вирішує проблему в корені. «Затягати злочинцям пиво не потрібне, – каже він, – але воно все-таки впливає на інших: тих, хто лише намагається доєднатися до агресивних угруповань, і тих, хто прикриває їхній тил» [3].

Дієвість цього заходу, на нашу думку, можлива лише тоді, коли ця заборона набуде абсолютного характеру у всьому світу. У футбольних фанів має з'явитися «звичка» щодо заборони вживання алкогольних напоїв перед та під час футбольного матчу.

2. Активна профілактична робота з молоддю, яка себе відносить до фанатського руху, та потенційно може бути причетна до вчинення хуліганських дій (або вчиняла зазначене кримінальне правопорушення). О.В. Кириченко обгрунтовано зазначає, що «основною складовою вчинення таких кримінальних правопорушень є насамперед внутрішні детермінанти, пов'язані з особистістю особи злочинця, яким притаманні глибока морально-психологічна деформація, патології психічного стану, дефекти правосвідомості тощо. При цьому слід мати на увазі, що на формування особи впливає безпосереднє середовище, в якому вона перебуває, соціальні групи (сім'я, друзі тощо), безпосередні умови життя тощо. Негативний вплив на формування в особі приводу до вчинення хуліганства здійснюють криміногенні ситуації. В умовах високої концентрації населення, збільшення кількості стресових ситуацій і ослаблення традиційних форм соціального контролю – збільшується нервово-психічне навантаження людей, посилюється в їх відносинах емоційна напруга, розрядка якої нерідко відбувається в конфліктній (у тому числі й у протиправній) формі» [4, с. 1214–1215].

Сутність цього попереджувального заходу полягає у системній взаємодії закладів освіти, роботодавців та правоохоронних органів щодо недопущення хуліганських проявів пов'язаних з футболом. Це: спільні зустрічі, профілактичні бесіди, сприяння соціалізації молоді, процедури з медіації тощо.

3. Створення спеціальних підрозділів у системі правоохоронних органів, які б здійснювали досудове слідство щодо кримінальних правопорушень різних утворень неформальної молоді, зокрема, футбольних хуліганів. Також потребують окремої уваги питання розроблення та модернізації (оновлення) відповідних криміналістичних методик.

Отже, впровадження та реалізація комплексної програми попередження футбольного хуліганства – це крок, який має змінити сутність та динаміку цього кримінального явища. Нами ж запропоновані три ключові заходи попередження футбольного хуліганства: заборона вживання алкогольних напоїв; активна профілактична робота з молоддю, яка себе відносить до фанатського руху, та потенційно може бути

причетна до вчинення хуліганських дій (або вчиняла зазначене кримінальне правопорушення); створення спеціальних підрозділів у системі правоохоронних органів, які б здійснювали досудове слідство щодо кримінальних правопорушень різних утворень неформальної молоді, зокрема, футбольних хуліганів.

Література:

1. Roszak T. The Making of a Counter Culture. Reflections on the Technocratic Society and Its Youthful Opposition. New York, 1969. 313 p.
2. Джужа О. М. Запобігання злочинам, пов'язаним із сексуальним насильством: монографія. Київ : Атіка, 2009. 240 с.
3. П'ять способів зупинити футбольне хуліганство. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/society/2016/06/160618_five_ways_to_stop_hooliganism_it (дата звернення: 01.11.2024).
4. Кириченко О. В. Криміналістична профілактика хуліганства, вчиненого футбольними вболівальниками. *Наукові перспективи*. 2024. № 5(47). С. 1210–1219.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-452-1-76>

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ: СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ

Медова Ірина Олегівна

*студентка факультету права, гуманітарних і соціальних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Кримінальна відповідальність неповнолітніх є однією з найбільш дискусійних і делікатних тем сучасного кримінального права. Вона розташована на стику правових, соціальних і етичних проблем, це стосується осіб, які через свій вік та недостатній соціальний розвиток потребують особливого ставлення.

Сучасний світ стикається з новими труднощами, однією з яких є зростання поширеності злочинності серед молоді, зокрема кіберзлочинності, насильства чи кримінальних правопорушень, спричинених впливом соціальних медіа чи технологій. Так, тільки за 2024 рік вчинено 1208 кримінальних правопорушень неповнолітніми. У цьому